

RIKSREVISIONEN

Bilaga till granskningsrapport

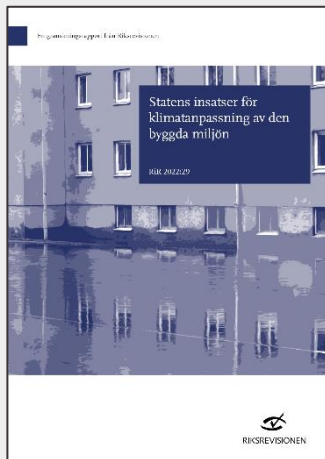
Datum: 2022-12-06

Diarienummer: 3.1.1-2021-1078

RiR 2022:29

Bilaga 2

Översiktsplananalys

Statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön

Översiktsplananalys

För att analysera kommunernas hantering av klimatrisker i översiktsplaner samt länsstyrelsens inflytande i processen samlade vi in information från samtliga länsstyrelser. Följande instruktion skickades ut till länsstyrelserna:

För att få insikt i länsstyrelsens roll och inflytande i kommunernas översiktsplanering ber vi er analysera de handlingar som kommunen ska skicka till länsstyrelsen efter att den har antagit en översiktsplan. Syftet är att ta reda på hur vanligt det är att länsstyrelsen i samrådet eller i sitt granskningsyttrande har invändningar mot kommunens hantering av risken för olyckor (ras och skred), översvämning eller erosion, och om kommunen tar hänsyn till länsstyrelsens invändningar. Det senare granskas genom att analysera kommunens samrådsredogörelse samt det utlåtande som kommunen presenterar när granskningstiden för en översiktsplan är slut.

Vi vill att ni baserar era svar på följande dokument:

- Samrådsdokumentation från länsstyrelsen (om sådan finns och berör risken för olyckor, översvämning eller erosion).
- Kommunens samrådsredogörelse (PBL 3 kap. 11§, ska finnas hos länsstyrelsen enligt 3 kap. 22§)
- Länsstyrelsens granskningsyttrande (PBL 3 kap. 16§, ska finnas hos länsstyrelsen enligt 3 kap. 22§)
- Det utlåtande som kommunen ska presentera när granskningstiden för en översiktsplan är slut. (PBL 3 kap. 17§, ska finnas hos länsstyrelsen enligt 3 kap. 22§)

Vi vill att ni fyller i filen "Klimatrisker i kommunernas översiktsplaner" som är bifogad med detta utskick. Skicka inte med dokumenten som listas ovan. Däremot vill vi förvarna om att vi som kvalitetssäkring kommer begära in ett stickprov av dokumenten.

Vänligen fyll i en rad för varje översiktsplan som har godkänts i ert län (nya ÖP, ändringar och tillägg) mellan januari 2016 och mars 2022. Frågorna ska huvudsakligen besvaras med ja eller nej. Vill ni lämna fritextkommentarer om ett ärende finns en kolumn för detta. Om ni skulle sakna något av underlagen i listan skriv det i en kommentar.

Målpopulation och bortfall

Målpopulationen är alla översiktsplaner som godkänts mellan januari 2016 och mars 2022. Alla länsstyrelserna inkom med uppgifter. För att bedöma om det finns något bortfall av översiktsplaner har vi jämfört antalet beslutade planer med uppgifter i plan- och byggenkäten om antalet planer/ändringar/tillägg som trätt i kraft per år. Enligt enkäten var det 25 för 2021, medan vi har fått in uppgifter om 26 beslutade planer från 2021. 2020 var det 38 planer som antogs både enligt plan- och byggenkäten och uppgifterna vi samlat in. Täckningen bedöms därför vara god.

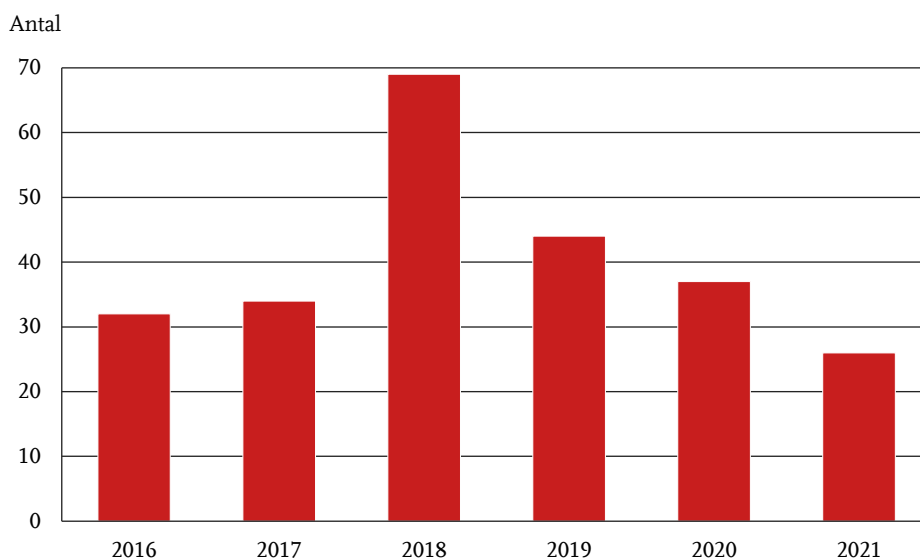
Bearbetning

Vi har sammanställt alla svaren och kodat dem i de fall det varit nödvändigt. Till exempel har vi kategoriserat alla fördjupade översiktsplaner som ändringar av översiktsplan, samt alla typer av tillägg som tillägg till översiktsplan i stället för specifika typer av tillägg.

Analys

För att jämföra över tid använder vi andelar snarare än antal, eftersom antalet beslutade planer fluktuerar över tid, se diagram 1. Vi beslutade att inte använda uppgifterna om beslutade planer från första kvartalet av 2022 eftersom övriga tidsperioder motsvarar helår. Själva analysen presenteras i rapporten.

Diagram 1 Antal beslutade översiktsplaner per år 2016–2021

Källa: Riksrevisionens sammanställning av uppgifter från länsstyrelserna.

Jämförelse med plan- och byggenkäten

Vid en jämförelse med plan- och byggenkäten ser vi att andelen granskningsyttranden där länsstyrelsen yttrat sig om bristande hänsyn till ras och skred, översvämning respektive erosion är högre i vår undersökning än i plan- och byggenkäten. Detta skulle kunna indikera problem med under- eller överrapportering av invändningar i antingen plan- och byggenkäten eller de uppgifter vi samlat in. Resultaten är dock inte direkt jämförbara då frågorna fångar upp granskningsyttrandet vid olika tidpunkter, vilket beskrivs mer ingående nedan. Andra orsaker till att andelarna skiljer sig mellan undersökningarnas kan vara att frågorna besvarats vid olika tillfällen, att de kan ha besvarats av olika personer som gjort olika bedömningar, och att frågorna inte är

exakt likadant ställda. Vi frågade även Boverket om denna skillnad.¹ De lyfte även att vår enkät tittar på hur ofta en invändning förekommer i förhållande till alla ärenden, medan plan- och byggenkäten tittar på vilka invändningar som förekommer i de olika kommunerna och alltså inte hur frekvent de förekommer per kommun. Det gör att våra svar är mer exakta än plan- och byggenkätens.

Enligt plan- och byggenkäten har länsstyrelser kritiserat kommuner för bristande hänsyn till översvämningsrisk i 48 procent av de 52 granskningsyttranden länsstyrelserna lämnade under 2021, se tabell 1. I 37 procent av granskningsyttrandena från 2021 kritiserade länsstyrelser kommuners bristande hänsyn till ras och skredrisker och i 17 procent hänsynen till erosionsrisker. Dessa andelar skiljer sig markant från de andelar som vi skattat baserat på uppgifterna vi samlat in från länsstyrelserna, se tabell 2. Uppgifterna är dock inte direkt jämförbara. Detta eftersom frågan i plan- och byggenkäten gäller hur många granskningsyttranden som länsstyrelsen lämnat det året, medan uppgifterna som vi samlat in i stället är sorterade efter vilket år översiktsplanen antagits. Till exempel kan en översiktsplan som antagits 2021 ha ett granskningsyttrande från året innan, men knyts i vår undersökning till 2021.

Tabell 1 Andel granskningsyttranden med invändningar, enligt plan- och byggenkäten

Procent av granskningsyttranden med invändningar	2020	2021
mot risker för ras och skred	23	37
mot risker för översvämning	48	48
mot risker för erosion	13	17
Totalt antal granskningsyttranden	31	52

Källa: Boverkets plan- och byggenkät 2020 och 2021.

Tabell 2 Andel granskningsyttranden med invändningar, baserat på våra insamlade uppgifter

Procent av granskningsyttranden med invändningar	2020	2021
mot risker för ras och skred	32	65
mot risker för översvämning	59	73
mot risker för erosion	38	69
Totalt antal planbeslut	37	26

Källa: Uppgifter insamlade från länsstyrelserna.

¹ E-post från Boverket, 2022-10-18.